

Tenslotte kwam inventarisatie volgens het I.V.O.N. ter sprake. Dit eist echter een beslissing t.o.v. de nieuwe stereografische projectie der topografische kaarten. Er zou n.l. geheel nieuw begonnen kunnen worden door gebruik te maken van de kilometernetten der nieuwe kaarten, ofwel er zou volgens het zelfde systeem doorgetrokken kunnen worden, zonder zich veel van de verschuiving der hokgrenzen aan te trekken.

Wat een volgende bijeenkomst betreft, stelde het bestuur voor 1 maal per jaar een bijeenkomst te houden; de leden brachten echter de wens naar voren, om 2 maal per jaar bijeen te komen. Hiervoor komen dan in aanmerking de lente (April), en de herfst na de paddestoelentijd. De hoop werd uitgesproken, een volgende maal bij de duinen samen te komen, b.v. Haarlem.

Vervolgens hield W.D.Margadant een inleiding over de mossen van Wageningen, die hier in het verslag van de excursie tot een geheel verwerkt is.

De secretaris,
W.D.Margadant.

De Mosflora rondom Wageningen.

Verslag van de excursie der Bryologische Werkgroep op 2 en 3 Nov. 1946.
Voor het begin der excursie werd door het bestuur en enkele anderen een voorbereidende excursie gehouden, die een goede terreinverkenning en ook interessante vondsten opleverde. Op de Zaterdagmiddagexcursie waren 10 deelnemers, evenals op de Zondagexcursie, waarbij echter een tweetal door andere vervangen was.

De belangrijkste bezochte terreinen waren de uiterwaard van de Rijn en de bossen op de Wageningse Berg alsmede het dal van de Renkumse Beek of Molenbeek. Er waren verschillende bryologische bijzonderheden te zien, zoals Buxbaumia, Cinclidotus, Barbilophozia, Marsupella; het is, wat dit betreft, dan ook een geslaagde excursie te noemen.

In dit verslag zullen nog andere waarnemingen ingevlochten worden, o.a. van de plaatselijke bryologische werkgroep, die het vorige seizoen regelmatig bij elkaar kwam en materiaal determineerde, zodat het een overzicht geeft van de meeste recente vondsten uit Wageningen.

Eerst volgt een terreinbeschrijving, die zeer summier gehouden is. Wageningen ligt op een knooppunt van verschillende landschappen, waarvan de Berg en de rivier al genoemd werden. Naar het Noordwesten ligt verder de Gelderse Vallei, die in het begin vrij smal is en Noordwaarts breder wordt, en van rivierkleistreek overgaat in een veengebied, dat echter thans ontgonnen wordt. Dit Binnenveld, dat op de excursie niet bezocht werd, heeft of had een mooie wilde flora; het blauwgrasland telt naast vele merkwaardige hogere planten ook interessante mossen, waarvan hier alleen Frullania Tamarisci aangestipt wordt, die echter na de inundatie van 1944-1945 niet meer teruggezien is. Tussen het Binnenveld en de hoge zandstreken van de Veluwe bevindt zich een gordel van weilanden met vele boomgroepen en bosjes, welke

laatste helaas ook meer en meer verdwijnen. Bryologisch levert dit gebied ook allerlei moois, b.v. in de greppels, en op weilanden, die laag liggen of althans door een of andere rug in het landschap een slechte afwatering hebben. Vooral in de richting van Ede en Ederveen, waar vroeger allerlei *Nanocyperion*-kensoorten gevonden zijn, kunnen nog merkwaardige soorten voorkomen. Ten Oosten van de kern der bewoning, de Grindweg, strekt zich de wijde eng uit, die bryologisch weinig oplevert, afgezien van een rijke vindplaats van *Riccia sorocarpa*. Hierop volgt het uitgestrekte beboste terrein van de Zuid-west-Veluwe, waar zowel de individuenrijke maar soortenarme mosbegroeiing der dennenbossen te vinden is, als de boswalleetjesvegetatie van allerlei minutieuze levermossen, die echter veelal een klein oppervlak innemen. z p = betchers zelfde plaats als de voorgaande soort. In de vochtige weilandstrook van de Renkumse Beek worden weer verschillende soorten van de bovengenoemde weilanden aangetroffen; langs de beek zijn bovendien nog allerlei andere soorten te vinden; de bovenloop heeft b.v. een randbegroeiing van enkele *Sphagna*.

Langs de Bergrand zijn ook enkele speciale soorten gevonden, b.v. *Orthodicranum montanum*; het is echter niet nagegaan of deze betrekkelijk onopvallende soort ook Noordelijker voorkomt.

De uiterwaard levert vanouds een groot aantal mooie soorten, variërend van kleine knopmosjes als *Physcomitrella* tot de grote boom- en kribbewonende soorten *Leucodon* en *Cinclidotus*. De knotwilgen zijn er alleen al een excursie waard, en de afgeplagde plaatsen of granaatrechters in de klei leveren vrij zeker een serie eenjarige mossen.

Thans volgt de soortenlijst. De namen zijn die geldende volgens de jongste nomenclatuurregels, voorzover we dit uit de literatuur konden beoordeelen. Ze lopen vooruit op een complete lijst, die nog gepubliceerd zal worden en waarin de systematische indeling van Brotherus 1924/25 (Engl. u Prantl.) voor de musci en van Buch, Evans en Verdoorn 1938 (Ann. Bryol. X) voor de hepaticae gevolgd zijn. Letters tussen haakjes achter een vindplaats betekenen, dat de determinatie vericht is door een der volgende leden: (A): E. Agsteribbe; (G): S. Groenhuyze; (Ma): W.D. Margadant; (Me): W. Meyer; (W): R. van der Wijk. Is geen vindplaats genoemd, dan betekenen de letters: a algemeen, z.a. zeer algemeen, v.a. vrij algemeen, n.a. niet algemeen; Ws weidestreek Wageningen-Bennekom, WB. Wageningse Berg, speciaal gedeelte van de Rijksstraatweg tot en met de rand, RB. dal van de Renkumse beek, Bv. Binnenveld, ONO. landgoed Oranje-Nassau-oord, U. uiterwaard. Vel. Heuvelcomplex met bos en hei.

HEPATICAE.

Anthoceros laevis L.: Ws, op 2 natte percelen (Ma en Me).

Anthoceros punctatus L.: Ws, op dezelfde percelen, doch in groter aantal (A, Ma); op de bodem van een greppel (Ma 1943).

Barbilophozia barbata (Schmid.) Loeske (*Lophozia barbata* Dum.): Beukenbos Molen-

weg (Ma en Me).

Barbilophozia lycopodioides (Wallr.) Loeske (*Lophozia lycopodioides* Cogn.): zp(A); Selterskampweg Bennekom (Ma 1943).

Blasia pusilla L. Wa. Biezenland bij Droevendaalse Steeg.

Calypogeia Neesiana (Mass. et Carr.) K. Mull.: RB (Me).

Calypogeia Trichomanis (L.) Corda: Ws, BB, Vel, vooral aan greppelwanden.
f. compacta: RB (Me).

Calypogeia fissa (L.) Raddi (*C. Trichomanes* ssp. *fissa* J. et W.). Boswalleetje (Me).

Cephalozia connivens (Dicks.) Spr.: RB (Me).

Cephalozia byssacea (Roth) Warnst. (*C. Starkei* (Funck) (Schffn.): Zandbodemborg (Me). *Cephalozia bicuspidata* (L.) Dum. RB (Me), Vel; boswalleetjes (Ma).

Chiloscyphus polyanthus (L.) Corda: Ws, greppel langs bosje (Ma 1943).

Diplophyllum albicans (L.) Dum.: Vel, a. langs boswalleetjes.

Fossombronia foveolata Lindb. (*F. Dumortieri* (Hub. et Genth) Lindb.). Ws, boswegjes Ma 1943, O.T. Loopgraven (Ma 1945)

Frullania dilatata (L.) Dum.: Knotwilgen U en Bv.

Frullania Tamariisci (L.) Dum.: Bv (Ma 1943, na inundatie niet teruggevonden).

Gymnocolea inflata (Huds.) Dum.: Vel. a, beukenlaanbermen, ook in het bos.

Isopaches bicrenatus (Schmid.) Buch (*Lophozia bicrenata* Dum.): Vel. a.

Jungermannia crenulata Sm. op bospaadjes O.N.O.

Lepidozia reptans (L.) Dum.: Boswalleetjes ONO, Holle weg.

Lophocolea bidentata (L.) Dum.: U a;

Lophocolea heterophylla (Schrad.) Dum.: voeten van boomstronken, a.

Lophozia ventricosa (Dicks) Dum.: Vel., bijna op elk boswalleetje.

(*Lophozia porphyroleuca* (Nees) Schffn. = *Lophozia ventricosa* var. *porphyroleuca* (Nees) Hartman). Materiaal van RB vertoonde veel dikkere "driehoekjes" in de celwanden dan normaal is voor *L. ventricosa*, bij meting bleken ze wat grootte betreft juist tussen de 2 vormen in te vallen. Perianthen waren afwezig, zodat een beslissing niet mogelijk was en de soort (of variëteit) nog niet voor ons land mee kan tellen. Met deze opmerking wordt er alleen even de aandacht op gevestigd.

Marchantia polymorpha L.: greppels; stadstuinjes; plekken in het bos, waarschijnlijk op asplekken, fraai fructificerend.

Marsupella emarginata (Ehrh.) Dum.: Beschaduwde beukenpaden, soms ook boswalleetjes, complex Dorskamp ONO, (Ma, Me).

Marsupella

HEPATICA E II

Marsupella Funckii (web. et Mohr) Dum.: ONO, (Me).

Metzgeria furcata (L.) Dum.: WB.

Nardia scalaris (Schrad.) Gray (*Alicularia scalaris* Corda): WB a.

Pallavicinia Lyellii (Hook.) Gray: RB. (Ma).

Pellia epiphylla (L.) Corda: Ws greppels; RB.
Porella platyphylla (L.) Linb. (*Madotheca* p. Dum.): Knotwilgen U.
Ptilidium ciliare (L.) Hampe d, b.v.: ONO, Vel
Riccardia cf. *sinuata* (Dicks.) Trev.: Greppel Lage Steeg, (Ma).
Riccia fluitans L.: Ws, o.a. Meertjè van Nergena (Ma)
Riccia sarocarpa Bisch.: rijkelijk in de laagste akkers van een zacht glooiend "dal" in de eng. (Ma, Me).
Scapania cf. *compacta* (Roth) Dum.: WB (Ma, Me).
Scapania irrigua (Nees) Dum.: Ws (Ma, Me).
Scapania nemorosa (Mich.) Dum.: Vel. va.
Scapania curta (Mart.) Dum.: Ws (Me).
Tritomaria exsectiformis (Bridl.) Schffn.: Boswalleetjes Nol in 't Bos (Ma 1942) later niet teruggevonden.

M U S C I .

Amblystegium serpens (Hedw.) Br. eur.: a, bv. U.
Anisothecium varium (Hedw.) Lindb. (*A. rubrum* Lindb.): U (Ma 1946).
Atrichum tenellum (Roehl.) Br. eur. (*Catharinaea tenella* Roehl.): Lage Steeg.
Atrichum undulatum (Hedw.) P. Beauv. (*Catharinaea undulatum* P. Beauv.): a, vooral
Aulacomnium androgynum (Hedw.) Schwaegr.: a, Ws en Vel.
Barbula convoluta Hedw.: Lage Steeg.
Barbula unguiculata Hedw.: U a.
Brachythecium albicans (Hedw.) Br. eur.: WB.
Brachythecium rutabulum (Hedw.) Br. eur.: a, Ws, E. U.
Brachythecium velutinum (Hedw.) Br. eur.: WB.
Bryum argenteum Hedw.: a,
Bryum capillare Hedw.: muren, knotwilgen.
Buxbaumia aphylla Hedw.: Vel., beukenbos Molenweg.
Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske: Ws, RB, a. ook U.
Campylopus flexuosus (Hedw.) Bridl.: Vel, a, vooral in dennenbossen.
Campylopus cf. *fragilis* (Turn.) Br. eur.: Ws.
Campylopus pyramidalis ONO. (A)
Ceratodon purpureus (Hedw.) Bridl. za.
Cinclidotus fontinaloides (Hedw.) P. Beauv.: Kribben Rijn.
Climacium dendroides (Hedw.) Web. et Mohr.: Bv. U.
Dicranella heteromalla (Hedw.) Schimp.: za.
Dicranoweisia cirrata (Hedw.) Lindb. op bomen.
Dicranum scoparium Hedw.: Vel. za, Bv a, Ws. va.
Dicranum undulatum Ehrh.: Vel, dennenbossen, a.
Ditrichum homomallum (Hedw.) Hampe: Lage Steeg (Me).
Drepanocladus aduncus (Hedw.) Moenk.: U.
Eurhynchium cf. *Schleicheri* (Hedw. f.) Lor.: WB (Ma).

- Eurhynchium Stokesii (Turn.) Br. eur.: a.
 Fissidens bryoides Hedw.: Dijk leekwieren (Vel).
 Fissidens taxifolius Hedw.: U. za.
 Fissidens adianthoides Hedw.: By. a.
 Funaria hygrometrica Hedw.: U, a, Ws va.
 Grimmia apocarpa Hedw.: Kribben Rijn (hoger dan Cincidodus); muurtje WB.
 " pulvinata (Hedw.) Sm.: muurtjes en kribben.
 Homalothecium sericeum (Hedw.) Bry. enz. a. knotwilgen U.
 Hygrohypnum tenax (Hedw.) Dix. (H. irriguum (Wils.) (Loeske): Krib Rijn (Ma 1946)
 Hylocomium splendens (Hedw.) Br. eur.: Nal. in 't Bos (in 1946 verdwenen)
 Hypnum cupressiforme Hedw.: za.
 Isopterygium elegans (Hook.) Linb.: Vel va, op humeuze hellinkjes.
 Leptodictyum riparium (Hedw.) Warnst.: Kribben Rijn; RB;
 Leskea polycarpa Hedw.: Knotwilgen en kribben U.
 Leucodon sciuroides (Hedw.) Schwaegr.: Knotwilgen U.
 Mnium hornum Hedw.: Ws en RB. a; Vel va.
 " punctatum Hedw.: Aflaat RB.
 " Seligeri Jur.: RB.
 " undulatum Hedw.: RB.
 Neckera complanata (Hedw.) Hub.: Knotwilg U.
 Orthodicranum montanum (Hedw.) Loeske: WB (Me, Ma).
 Orthotrichum diaphanum Brid.: Knotwilgen U.
 Phascum cuspidatum Hedw. (P. Acaulon L.): kleigrond U.
 Philonotis fontana (Hedw.) Brid. s.l.: RB.
 Philonotis of marchica (Hedw.) Brid.: Lage Steeg (Ma).
 Physcomitrella patens (Hedw.) Br. eur.: Afgeplagde plekken, granaattrechters U.
 Physcomitrium pyriforme (Hedw.) Br. eur.: U, lage weiden.
 Plagiothecium denticulatum (Hedw.) Br. eur. sl.: Vel, RB en Ws a (bosjes).
 Pleuridium acuminatum Lindb. (P. subulatum (Huds.) Rabenh.): Ws.
 " subulatum (Hedw.) Lindb. (P. alternifolium Rabenh.): Griftkanaal (Ma'46)
 Pleurozium Schreberi (Willd.) Mitt.: Vel, za, vooral dennenbossen.
 Pogonatum aloides (Hedw.) P. Beauv.: Vel., wanden kuilen en walletjes.
 Pogonatum nnaum (Hedw.) P. Beauv.: Vel., bermen van paden, na.
 " urnigerum (Hedw.) P. Beauv.: Oostereng.
 Pohlia bulbifera (Warnst.) Ws, vochtig weiland.
 " grandiflora H. Lindb.: Ws, vochtig weiland.
 Polytrichum commune Hedw.: Vel en Ws (bosjes en greppelbermen) a.
 " juniperinum Willd.: Vel za. Ws.
 " piliferum Schreb.: Vel. za.
 Pottia Davalliana (Sm.) C. Jens. (P. rufescens (Schultz) Warnst., P. minutula (Schleich.) Br. eur.: Kleigrond U., a.
 Pottia truncata (Hedw.) Fuernr. (P. truncatula (L.) Lindb.): kleigrond U a.

Pseudephemerum nitidum (Hedw.) C. Jens. (P. axillare (Dicks.) Hag.): Vochtig weiland
Droevendaalse steeg (Me); loopgraaf (Ma 1945).

Pseudoscleropodium purum (Hedw.) Fleisch.: a, bv. U en Ws.

Racomitrium canescens (Hedw.) Brid.: Vel va. zandgrond.

R. lanuginosum (Hedw.) Brid. (R. hypnoides (L.) Lindb.): WB (W).

Rhynchostegium confertum (Dicks.) Br. eur.: WB.

Rhytidiadelphus squarrosus (L.) Warns.: za, vooral in weilanden en wegranden.

Sphagnum palustre L.: RB.

" *fimbriatum* Wils.: RB.

" *subsecundum* Nees s.l.: RB.

" *squarrosus* Pers.: RB.

Tetraphis pellucida Hedw. (*Georgia pellucida* Rabenh.): WB, RB cum spor.

Tortula laevipila (Brid.) De Not.: U, knotwilgen.

" *latifolia* Bruch.: U, muurtjes en onderaan op knotwilgstammen.

" *muralis* Hedw.: za op muren.

" *papillosa* Wils.: U, knotwilgen.

" *ruralis* (Hedw.) Sm. s.l.: WB, muurtje.

Weisia controversa Hedw. (*W. viridula* (L.) Hedw.): Zwarte weg WB (Ma).

Zygodon viridissimus (Dicks.) R. Br. var. *occidentalis* (Corr.) Malta: U knotwilgen

~~Toevoegen bij: Climacium: W; achter Riccia soroglossa (Ma en Me) Tussen nardia
en geoscyphus cf. Calliergonella ook U.~~

~~Achter Cath. tenella (R)~~

W.D.M.

Verslag van de bijeenkomst van de Amsterdamse bryologische Werkgroep op 14 Dec. '46

Alvorens met het gezamenlijke determinatiewerk te beginnen bekeken de aanwezigen (5 in getal) enkele bijzondere vondsten of afbeeldingen daarvan. Uitvoerig werden de aan de top uitgerafelde stamblaadjes van de nieuwe indigeen *Sphagnum riparium* bekeken en met die van *S. recurvum* vergeleken.

Gemeenschappelijk ondernomen pogingen om enkele soorten van de afbeeldingen om den Heer Landwehr te determineren leden schipbreuk.

Onder tusschen voerde Agsteribbo *Chiloscyphus pallescens* (Eh rh.) Dum uit Z-Limburg onder de miek ten tonele (2 x 20 grote cellen als *C. polyanthus*) en vervolgens deelde hij met milde hand *Seligeria recurvata* (Hedw.) B. et S. uit, verzameld op de inmiddels van Wageningen naar Amsterdam verhuisde zandsteenblokken uit de Harz. De heren Groenhuyzen en Landwehr slaagden er nu in om een beekmos *Hygroamblystegium irriguum* (Wils) Loeske, naar afbeelding als zodanig te determineren.

Een meningsverschil over een soort die volgens de één *campylium stellatum* (Schreb) Lang. et C. en volgens de ander *Drepanocladus* was werd opgelost door de onthulling dat beide soorten in één pluk zaten! (*Dr. aduncus*, beide van Botshol).

Eén van de serie *Bryum* afbeeldingen van soorten met gezoomde bladrand kon als *Bryum capillare* L. gedetermineerd worden.